

СРЕД ПРИСТЪПИТЕ НА ПАРТИЙНОСТТА

Човек се ражда не само свободен, както се твърди в прочутата Декларация, но и безпартиен, както твърдим ние. Партийността има странен, противоречив и в края на краищата съдбовен възход за живота на милиони хора. Думата "партия" означава "част от нещо", но понастоящем това значение е често условно и ние твърде много се съмняваме дали самонасилващите се поддръжници, които крещат "БКП (или КПСС) -единствената общонародна партия!" са способни и склонни да правят смислени заключения. Те едва ли са способни да проумеят докрай аристотелевата мисъл, че цялото е винаги повече от частите, както и че тоталитаризмът е тоталитаризъм, защото при него няма партия, а има номенклатура, която винаги нарича себе си каквото си ще - избере ли си "партия", ще се нарича "партия", избере ли си "месия", ще се нарича "месия". И все пак какъв е пътят на партийността, която в XX в. става световно явление?

Партиите се зараждат естествено на близначния принцип, те се пръкват около най-малко две становища (по-късно платформи) с обществено значение, които се противопоставят. Становищете може да се отнася до една личност - "за Драйфус" или "против Драйфус", "за Аристид" или "против Аристид", "за Цезар" или "против Цезар"; до един град ("за Картаген" или "против Картаген"); до една религия (хугеноти против католици) и т.н. До тук все още "партия" се свързва с езиковите правила: гвелфи и гибелини, Бялата роза и Червената роза, виги и тори, бележат ранната история на истинската или неизродена партийност. Демократичната подкрепа за

дадени партии е вотът в изборите, когато той е и действие на свободна волеизява. Избирателят може да гласува със "за", защото поддържа платформата на *своята* партия или съществена част от нея, но той не е *подчинен* нито на партията, нито на нейното председателство. В съвсем едри черти, така се развива партийният обществен организъм до появата на "партията от нов тип". Защо и как се появява тя?

Болшевишката партия, или партията от нов тип, се обявява за революционна в лицето на основатели и главни ръководители Ленин, Троцки, Зиновиев, Сталин, Киров, Жданов, Хрущов, Брежнев... Тези хора, заедно или поотделно, изработват нов облик на партийността като решително увеличават и без това широката разлика между думите и делата в областта на политическата дейност. Това решително увеличение те декларират като "гъвкавост", което означава да се лъже съобразно определен повод. Ленин и Троцки, обявявайки се с пълно право за марксисти, осигуряват известен наукообразен материал от многотомниците на Маркс и Енгелс, макар че като философи тези двамата не влизат дори в предверието на сериозната философия, нещо, което те самите официално признават (вж. Трите източника на диалектическия материализъм). Чрез покушение върху обикновения здрав смисъл се изковават невъзможни понятия като "единствено правилна научна теория", "връх на научното развитие" и пр., които целят постигането на словесна неразбираемост с политическа цел. В политиката има убеждения, но няма убеждаване.

Тъй като партията от нов тип е с "умствен пълнеж" (вносяне на съзнание "отвън"), но е предназначена за работниците, на последните първо временно, а впоследствие завинаги, им се спестяват "дреболиите" по всякакви доказателства. За ленинско-сталинското

ръководство това е и ненужно, техният основен въпрос е въпросът за властта, а власт не се взима с разисквания за "първичността на битието или съзнанието", а с оръжие. Това е силната страна на ленинизма. Ленин разполага с примери от близките нему събития - анархизма на Бакунин и народоволците, които макар и с малобройни привърженици успяват да разтърсят света чрез взривовите си. Прозрение на болшениците е, че чрез заговорническа работа властта може да се вземе само в условията на дворцовата върхушка, но не и от общности, идващи от низините. Погледът им се обръща към масоните, мафията, търсят се подходи, които да действат и в законните, и в подполните кръгове на обществения живот. От свободно изразяващи предпочитанията си граждани, членовете на партията се превръщат в организация от военен тип, с вътрешна уредба, в основата на която стои друго езиково недомислие - *демократическият централизъм*, един образец за перпетуум мобиле, от който напразно се очаква да потръгне. Централното подчинение на демократична основа е непостижим идеал, понастоящем и най-запалените комунисти вече се отказват от него. Седемдесет години обаче се оказват достатъчни, за да може в негово име да се създаде най-страшната обществена машина за потисничество. По същество в комунистическия строй действия не демократически централизъм, а принципът на мафията:

"Вашият живот е вашата гаранция!"

Мафията е ограбена от тоталитаризма и в още един организационен пункт: в йерархията не трябва да има незаети, т.е. невинни хора. Дълги години единодушното гласуване (изобретено от Сталин) изисква *индивидуално* участие на *масите*. Вдигането на ръка, скандирането "Смърт!" на политическите процеси се извършва от хора

с точно определено име, презиме и фамилия. Те са милионите неизвестни, и затова честни, партийни членове, за каквито ги представят онези, които твърдят, че няма *колективна* вина. Нима те не знаят, че хилядите хора могат да бъдат виновни именно поотделно? Откъде-накъде, щом виновните за престъпленията са много, вината ще е колективна? Тази глупост постоянно се преиздава и някои смятат, че зад нея ще може да се скрие личната вина на **в с е к и** деятел на тоталитаризма.

Опитът за налагането на измислицата "косвена невинност" има за основа вида на партийното членство. Членството в партията съставя не само убежденията и личната изгода, но и съвестта. Тя се олекотява до неузнаваемост и това разкрива възможност за действие. Десетките милиони затворници и Архипелагът ГУЛАГ не биха могли да възникнат без него. Не е възможно хора със здрава съвест така много и безжалостно да избиват свои сънародници - *масовото убийство изисква и масово отглеждане на убийци* . Тук се заключава главната "творческа" заслуга на Сталин и на послушниците му. Създаден е невиждан и при това успешен начин за градеж чрез унищожение: Донбас, Беломорканал, Магадан, Колима... Максим Горки изпада в писателски възторг. Много по-важен е възторгът на Хитлер и Мусолини, те са прехласнати от възможността да се съчетава отчаяният робски труд с размаха на съзидателната мисъл. *Концентрационните лагери могат да дават печалби!* Това откритие помага много на нацистите, защото, както доказват книгата, те в началото не искат да възприемат масовите лагери от страх, че трябва да бъдат хранени нищо не произвеждащи затворници. След изучаване на съветския опит, довереникът на хитлер Химлер поставя

концентрационните лагери *на стопанска сметка* и преобразява с тевтонска настойчивост стопанството на национал-социализма. "Arbeit macht frei!" /"Трудът те прави свободен!"/ . Хората от външната страна на телената мрежа не само, че няма да харчат пари за затворниците, но до голяма степен ще бъдат издържани от тях. Свободни ли са обаче самите те? Не са. *При тоталитаризма управляващите също са роби.* Свободата *на съвестта* се превръща в свобода *от съвестта*, тъй като всяко престъпление се представя като изпълнение на партийен дълг. На човек му изглежда безумно осъществяването на жестокости в световен размер. Когато обаче той се взре по-внимателно, той с изненада открива, че в последна сметка *партийността е стремеж за утвърждаване на нападателната посредственост.* Способният *общува* с хората, некадърният иска да им *заповядва* . Той се нуждае всекидневно от прояви, които да му "доказват", че той не е това, което е, а това, което иска да бъде. Тази изнурителна и безнадеждна борба ражда жестокост, каквата другите хора не познават. Ленин, Хитлер, Мусолини, Франко и останалите като тях правят откритието, че посредствеността може да бъде не само помощник, но и главна движеща сила на общественото преустройство. Докато така наречените редовни политически общности търсят способния човек (спомнете си за "мозъчния тръст" на Джон Ф.Кенеди), тоталитаристите се спират на *послушанието, като изгоден за тях заместител на всички човешки качества* . Фашистите и комунистите избиват всякакви хора, и то с милиони¹ - но с най-голямо задоволство те правят това по отношение на творците от духовната област. За абсурда, като единствена действителност в политиката, говори и изключителната непридърчивост към душевното здраве на партийните и държавните

ръководители. Докато за пазача или данъчния служител се изискват сложни медицински прегледи и свидетелства, за държавника такова изискване липсва. Калигула - луд; Петър Велики, Хенри III - сифилитици; веригата е много дълга и става още по-дълга, ако се вземе предвид и важното значение на някои чисто външни белези: гърбицата на Ричард III, изкривената снага на Дизраели, куцият крак на Филип II Македонски, niskият ръст на Наполеон, Ленин и Сталин, "неарийският" изглед на Хитлер... Първоразреден американски психиатър още през време на войната, и то от разстояние, успешно поставя на Хитлер диагноза, свързана с рядко срещана полова перверзия, която неминуемо влияе върху политическото му поведение. Само че тези изследвания следва да се правят докато не е късно. Големият руски невролог професор Бехтерев определя през 1927 г. Сталин като параноик и скоро след това бива отровен. Правилността на диагнозата му се потвърждава чрез милионите умъртвени свидетели. *Еднопартийността би могла да се определи като обществена патология*, но Историята, поне досега, показва, че когато това се установи, е непоправимо късно. Подобно на раково заболяване диктатурата първо срива всички защитни сили на народите. Отделният човек, независимо дали е в зряла възраст, дете или старец, усеща *неестествеността* на условията, в които е *принуден не да живее, а да оцелява*. Тежестта на ежеминутната лъжа не влияе на неговите мисли, но влияе съдбовно върху неговото поведение. Изключенията, т.е. онези, които се съпротивляват, само потвърждават правилото, че животът при диктатурата стремглаво се обезценява. Сталин и Хитлер правилно отгатват, че ужасът стъписва със своята бруталност, той побеждава естествената причинност, като я пренебрегва напълно.

Новите подходи, които тоталитаризмът предлага на парламентаристите, са невиджани преди това; ако фашизмът и комунизмът биха използвали обикновените средства на демокрацията, те биха били разбити от демократа-противник, тъй като той, противникът, владее тези средства по-добре. Пътят на пълното отричане би могъл да се свърже и с Нитцше, ако тоталитаризмът на Хитлер и свърхтоталитаризмът на Сталин не отричаха така успешно всяко разумно начало. Интелигенцията, която руският духовен подем от XIX в. извисява, се възвръща при комунизма към англоезичното значение на това понятие, което е *иронично* (вж. Cassell's School English Dictionary-1956, стр. 210). Сталин и сталинистите обикновено поставят до "интелигент" и прилагателното "гнил" - за подсилване и за *безсъмненост*.

Комунистите взимат още нещо от английската обществена практика - кастовото делене. Те говорят за класи и класова борба, но както и при много други случаи, разбират съвсем друго - кастите. Затворените партийно надзиравани общности са всъщност част от потисническата система; само за верни хора са комунистическите съюзи на композиторите, на писателите (осмени от Булгаков в "Майсторът и Маргарита"), на учените, на марколюбителите и т.н. В действителност всички тези затворени общности са стъпала от кастовото разделяне по степен на предпочетеност, която преписва английския модел, с тази разлика, че те са по същество част от Държавна сигурност. Кръстосаното шпиониране (т.е. доносите на доносчиците се събират заедно с доносите срещу самите тях, направени от потърпевшите) предлага безкрайни съчетания, а това обстоятелство поддържа нуждата от

непрестанно увеличаваща се чиновническа гмеж, която да ги обработва. От друга страна тоталитаризмът работи лесно, човек бива затварян по просто едностепенно решение, добре известно на всички, а това само по себе си създава страх към властта. В мига, в който страхът към властта изчезне, строежът е в опасност. Това е друг начин за изразяване на известните ленинови думи "Отстъплението е смърт за комунизма". Съвременните събития в СССР и Източна Европа подкрепят твърде силно такъв извод. Седемдесет години в СССР и 45 години в страните от бившия соцлагер ностъплението на комунизма е в ход, но то вече започва да буксува. Водят се битки, нападения, и понеже се оказва, че светът няма отведнъж целият да почервене, управниците са принудени непрестанно да изобретяват все нови и нови противници, да ги означават като "контрареволуционери" и да ги унищожават. "Контрареволуционер" е съществителното, което е изписано най-много пъти с кръв през XX в., и никой не е сигурен, че няма да бъде обявен за такъв. Самият Лаврентий Берия, зловещият началник на КГБ, бива разстрелян като контрареволуционер, а се говори и за Сталин, като за подходящ да попадне под това прозвище. Тодор Живков, веднага след падането му от власт, го обвиняват, че е платен агент на Тайните служби от преди Девети септември 1944г. В контрареволуцията са уличени огромен брой свещенослужители - още при Ленин 8 000 са разстреляни след "съдебни" присъди! Нетрепващата ръка на вожда Ленин пише:

"Колкото по-голямо чесло представители на реакционното духовенство ни се отдаде да разстреляме по този повод, толкова по-добре."

Партията разгромява всичко и всякога, включително и своите собствени членове, под прочутия предлог за "врага с партиен билет". Постепенно тя се обожествява и скрива зад нищо не означаващи гръмки изрази древната жажда за власт на група хора. Какво обаче става с неразгромените о щ е поданици? Вярно, страхът от властта трябва непрекъснато да се подхранва, но все пак, кой ще работи ако всички бъдат разстреляни?! И ето, появява се едно средство, което, както много други средства, е заимствано от старите демокрации. Това е документът, наречен "политическа характеристика". Тази характеристика е мрачната сянка, която придружава човекоединицата при комунизма доживот, а също и след смъртта. Тя влияе върху съдбата на децата, внуците, а и на роднините по сребрена линия - племеници, чичовци, лели, тъстове и т.н. При Сталин родовата вендата е нещо ужасно, Хитлер и Мусолини са много по-толерантни. Може би Иван Грозни и българският княз Борис I, който при покръстването на българите през 865 г. избива 52 рода заедно с пеленачетата, се доближават до същността, но отстъпват по размерите на тази дейност. При тоталитаризма се изготвят всякакви характеристики - явни, тайни, служебни, партийни, верни, неверни, но най-важното им подразделение е на *положителни и отрицателни*. В тях вратарят и генералът се обрисуват с еднообразни изрази, като "здравомислещ" (т.е. "наш") или "има правилна ориентация", но в доста случаи и с "носител на вражески настроения". Зад тези неумни изрази се крие, а след това и разкрива, едно важно указание за дейците, занимаващи се с подобно четиво: "Какво да правим с този човек?" И те знаят какво да правят. Дори в мирно време редица хора с десетки години са под възбрана да пътуват в чужбина заради едно "петънце" в

характеристиката си. Съответните служби в мнозинството от случаите боравят само с книжа, живите хора зад тях те нито срещат, нито искат да срещнат. Този неодушевен досег спестява възможността от затрогване. По същата причина на осъдените на смърт надяват качулки преди да бъдат убити.

Запечатването на държавните граници е отличителен знак за тоталитаризма. Така, заради няколко търсени лица, милиони стават затворници в собствения си червен рай. Жилищата не притежават никаква неприкосновеност, както и обитателите им. *Човек навсякъде и за всичко трябва да се моли, това увеличава неговата управляемост* . Тоталитарното управление се основава върху провилото:

"Всичко, което не е забранено, е задължително!"

Едно от силните подозрения за неблагонадеждност на даден човек е свързано с доброто справяне в служебната област, а и където и да е. Добър специалист! - това е повод за най-бдително недоверие. Първите сталински съдебно-политически погроми са с точно такава причина. Да работиш добре, това означава, че ти си гузен и искаш да изкупиш нещо нередно от биографията си. Албер Камю е от хората, които най-добре схващат тази особеност на тоталитаризма и я поставят в основата на абсурдното мировъзрение. Всяка стъпка в света на комунистическата власт се съпровожда с книжа, проверки и подписи. Едно от изискванията за академичен конкурс е свързано с решенията на няколко последователно заседаващи партийни звена, от които последното е Централния комитет на партията. Преценките обхващат събития, неограничени във времето. Ние сме свидетели на сведения, които се дават от Градски партийен комитет за човек от преди

петдесет години, когато нито засегнатият, нито партийният секретар са били родени! И партийният секретар подписва обичайните общи изрази, чрез които убива служебното развитие на напълно непознат нему гражданин. Такива подписи са най-жестоко убийство, а честото им поставяне показва колко многобройни са "честните" партийни членове.

Като средство за изнудване се използват *двуцветните* обрисувания: едното - добро, другото - лошо, но и двете са подпечатани. Първото се дава, ако изпълниш известни условия, второто - ако откажеш да ги изпълниш. Следователно, за разлика от Смъртта, Терорът има цял, твърде широк, ред от отенъци и това му дава възможност да бъде изтъкнат също така като "гъвкав". Защо е нужна цялата тази сложна кухня на жестокостта? Според нас чрез нея комунизмът цели да скрие *фактичестката безидейност* на своята власт. Още със завземането на управлението комунистите са принудени да видят, че действителните въпроси на живота, съчетани с тяхната неспособност да ги решат, ги отдалечават от всички благи приказки за равенство и благополучие. Те обаче не искат да признаят това и в тази насока Лъжата е тяхната "Първа помощ". Тук е и голямата разлика между демокрацията и тоталитаризма, демократите се опитват да изучават обществените процеси, докато тоталитаристите *ги предписват*. Всеки диктатор се напъва да се разпорежда произволно с обсебеното от него общество. Доше му се например на Сталин да приложи лениновия лозунг "Да се учим, да се учим и пак да се учим!", и с помощта на поверената му партия превръща комунизма в най-големия производител на полуинтелигенти в света. Върху това бракувано духовно производство обаче се поставя надписа "народни специалисти"

и те са способни да загробят цялото образование и култура на коя да е страна, в която началничестват. Идеологията остава за книгите, в практиката на комунизма тя никому не е нужна. Колкото и основателно да отричаме комунистическите "теории", не може да не виждаме, че те нямат нищо общо с комунистическата практика и да се коригират тези книжни измислици е напразно хвърлен труд. Какви идеолози са Ленин, Троцки, Сталин, Чаушеску, Мао Дзе Дун, Кастро, когато са на власт? - Никакви. От изброените само Троцки има щастието или нещастieto да бъде свален от власт и да остане жив, макар и не задълго; но Троцки в изгнание има малко общо с Троцки, който хладнокръвно заповядва да бъдат разстреляни хиляди невъоръжени работници в Новоросийск. Той вече не е главнокомандващият, който издава присъди за разстрел на своите собствени съратници. Напротив, в Мексико (където дочаква през 1940 г. поразяващия го удар с пикел) работи кабинетният мислител, завърнал се към същите необвързани с практиката идеи, *както преди*. Липсата на пряка връзка между идеологията на комунизма и неговото действително развихряне, след като завземе властта, прави от него наистина неуловим призрак, точно както е описан в "Комунистическия манифест": ако се нападат комунистическите идеи - това не се отнася до комунистическата практика; ако се напада комунистическата практика - това не засяга комунистическите идеи. Възниква великата партийна басня за "деформациите на социализма", която периодично се преработва, подобно на злободневни куплети върху една и съща звучност: основи на социализма, развит социализъм, зрял социализъм - тук идва пророчеството на Никита Хрущов за построеното комунистическо общество през 1980г. -накрая пред милиони свидетели се заявява, че

всичко това са деформации... Деформации на какво? - На "призрака, който броди из Европа"?!

Основателно възниква още един въпрос:

Защо на Запад, където Лъжата съвсем не е отживелица, е немислимо такова политическо безочие да спечели на носителя си каквато и да е, макар и временна, полза?

Историческият опит в условията на продължителен политически плурализъм е разделил там безобразията на *допустими* и *недопустими* . Никсън допуска безобразия от втория вид и затова напуска президентството. Полковник Норд, един от високопоставените военни при Рейгън, прави същото и бива разобличен - следва съдебен процес и присъда. Убиват Джон Ф. Кенеди, или пък се опитват да взривят кораба "Грийн Уориър" - френските агенти биват съдени и осъдени, а за убийството на Кенеди и до днес не стихва изследването на всички подробности и доказателства. Многопортийните обществени устройства, обичайно може би, са успели да поставят действени ограничители на политическото безсрамие. Политическата недобросъвестност там е многостранно прикрита, към нея всеки се отнася с уважение и от известно място нататък онези, които биха дръзнали да нарушат правилата, са изправени пред съвсем действителни опасности, най-малко пред обществено порицание. Другият важен положителен признак там е разглеждането на политическия противник не като враг, а като човек, *чиято кръв може и да не се пролее* . В никоя демократична страна човек не може дори да си представи, че общност от признати лекари може да подпише заключение, че застрелялият се Серго Орджоникидзе е "починал от сърдечен пристъп..." Също и това, че впоследствие същите лекари ще

бедат разстреляни. Мнозина имат любовници, но когато Гари Харт бива доказано уличен в извънбрачна връзка, той се оттегля от състезанието за президентски кандидат на САЩ. Английският министър на въоръженията Профюмо е познат на всички плейбой; остави ли се обаче да бъде въввлечен в обществена разпра, той мигновено трябва да си подаде оставката. Тези неща не са само въпрос на нравственост, те съставят основата и на един политически подход: да се преодоляват неприятните стечения на обстоятелствата чрез най-малки загуби за съответните обществени сдружения. Добре се помни поражението на арабските египетски войски под ударите на израелската войска след заповедта на Гамал Абдел Насър "Към Тел Авив!" Насър обаче превръща военната загуба в политическа победа за своята личност, като вместо да се оправдава, възкликва, че се оттегля от водачеството, защото той единствен бил виновен за всичко. Възбудените маси не го укоряват, напротив, започват да го молят да остане на високия си пост. Милионите египтяни едва ли са се досетили тогава, че тази случка е достатъчно добре разиграна от Шекспир в "Ричард III", но това не е кой знае колко важно. По-важно е, че тя се оказва полезна не само за театъра.

Силовото въздействие върху личността е по начало несъвместимо за волеизявата чрез гласуване. В това отношение балканските нрави могат да бъдат описани чрез безброй примери - пребити граждани, уплашени граждани, граждани, които изпитват отвращение към самата изборна уредба. А съществуват страни, където гласуването е задължително (Гърция и др). Все пак, независимо от всевъзможните нарушения, отрицателните примери, извращения и подправания са *болести на демокрацията*, те не могат да се

приравнят с тоталитаризма, макар че за съжаление са врата към него. Адолф Хитлер, този може би най-творчески изявил се ученик на Сталин, със завидно старание изследва слабите места на демократичните лостове и основава прилагането на всеобхватния терор. За разлика от комунистите Ленин и Сталин, националсоциалистът Хитлер описва в книгата си "Mein Kampf" (Моята борба) доста точно какво възнамерява да стори – становищата му за "жизненото пространство", за антисемитизма, за арийското начало са ясни, макар и необосновани. След 1933 г., когато идва на власт, Хитлер възприема лицемерието на всеки всемогъщ властелин, за което свидетелстват увлекателните му речи, особено онези, които се отнасят за мира и войната. Бягството му от действителното положение на нещата обаче не е така стряскащо, сравнено с онова на сталинистите. Той например не се обвързва с твърдения, че неговият строй е демократичен, а партията му е средище на свободомислието. Със Сталин той си прилича главно по въпросите на миролюбието, а що се отнася до еднопартийността, като основа на държавното устройство, тук той няма никакви творчески права, заимстването (за да не кажем кражбата) не подлежи на съмнение. Има още една съществена разлика - при Сталин тоталитаризмът се основава на първичните родови отношения, т.е. по същество той се стреми да бъде един "съветско-роднински" строй. По не съвсем изяснени причини хитлеризмът не злоупотребява с този подход, дори роднините на самия Хитлер не са дарени с никакви преимуществени изгоди. В сравнение с Чаушеску, Брежнев, и Тодор Живков в личния си живот Хитлер изглежда направо като пустинник, особено ако се вземе предвид и неговия отказ от месоядството.

Двадесетият век е рожденият век на еднопартийността, която вече се представя с дълъг списък от държави и те, заедно с електрониката и атомната бомба, са влогът на този век в Третото хилядолетие. Партийността в нейното единично издание бива пропусната от такива мислители като Платон, Кампанела, Томас Мор, Фурие, Монтескьо, Кант, Талейран, Бисмарк, но не и от Маркс, Ленин, Сталин, Хитлер, Мусолини, Франко, Мао Дзе Дун, Ким Ир Сен, Пол Пот, Саддам Хюсеин. Шествието на тоталитаризма и тоталитарната "партийност" обаче неминуемо се сблъсква със съществуващите вече верски течения, тъй като нейната основа е по начало догматична. Както е известно, догмите много трудно се съвместяват помежду си и затова комунизмът в действителност не понася християнството, исляма, иудаизма, будизма и каквато и да е друга вяра, на него му липсва ведрата търпимост. Огромните сили, необходими за налагането на еднопартийността и за нейното поддържане, неминуемо изхабяват дълготрайността на еднопартийните обществени устройства. Техният огън е силен и все пак краткотраен в обхватите на Историята. Ясно е например, че християнският образец на тоталитаризма, който преобърна Германия, Италия, Испания, Португалия, Русия и Източна Европа, изживява времето си. Еднопартийността в наши дни намира добър прием в някои ислямски страни, предимно от арабския свят, но лишена от всякакъв комунистически привкус. Този път тя се облича във верските одежди на мохамеданството, с което показва, че в крайна сметка *целта на тоталитаризма е Властта, а не идеологията, последната е заменима величина в уравнението на диктатурата.* Впрочем, както вече се спомена, понятието "еднопартийност" обслужва същото заблуждение, тъй като самото то е една словесна недомислица.

Римският император Нерон е по-малко безсрамен, като не нарича управлението си еднопартийно, а "само" *божествено* (същото се отнася и за редица други пълновластни самодържци).

Настъпателната деидеологизация в света се намира под влияние на научно-техническите постижения и на първо място под влияние на информационната промишленост. Социалдемократическият Запад най-напред предугажда това явление и го отразява в своите политически виждания. Действителните мерки за подобряване живота на хората постепенно застават пред отвлечени понятия като "класови интереси", "историческата мисия на революционния пролетариат" и други подобни. В това отношение те очевидно ползват примера на САЩ, чийто политически живот, макар и нелишен от жестокост, е освободен от всякакъв опит да бъде изграждан по предумишлени философствания, подобни на случая с Великата Френска революция. Този прагматизъм е признат и от другите западни политически партии, а това, общо взето, постепенно води до намаляването на тяхната обществена злокачественост. Те получават нравственото право, при всеки опит да бъдат обвинени в каквото и да е, да сочат на Изток: "Това ли предпочитате?!" Тази "услуга", която комунизмът прави на западните властници е неоценима. Освен това западният демократичен начин на управление е твърде хитро разграничен от подводните течения на стопанския живот, което създава възможността политиката да не натрапва ежеминутно на отделния гражданин как да вади хляба си. В страна с процъфтяващ стопански живот мнозина не знаят дори името на министър-председателя, да не говорим за останалите министри. Тяхната власт съществува, но не се усеща, те нямат силата на сатрапи, както е при диктаторските управления. За нас е твърде

красноречив в това отношение примерът с един военен американски моряк, който през 1971 г. избягва от кораба си в пристанището на Ротердам. Холандия е членка на НАТО и Министерът на Юстицията (правосъдието) издава нареждане морякът да се върне обратно на кораба. Вестниците описват случката, оповестяват се дори снимки от "тайното" жилище на беглеца. И тъкмо, когато всички се канят да наблюдават "на живо" предаването му на американските власти, някакъв-си градски съдия, заседнал нейде в най-ниските подстъпи към холандската Темида, издава постановление, с което *обезсилва* нареждането на министъра, обявявайки го за противозаконно. Събитието е дребно, но именно то показва, че дори в една толкова силно замърсена обществена среда като политиката, законът може да бъде прилаган и като нравствен пример. Представяме ли си какво би станало ако съветски моряк би дезертирал по времето на Брежнев в някое пристанище на Живковска България?

Отливът на идеология в демократичните страни и в съществуващите там партии се изразява и в това, че там съществува масово непознаване на тънките различия между отделните политически течения. Вниманието се съсредоточава върху личностите и върху кратките (а често и временни) платформи. В подкрепа на това говори и фактът, че в САЩ, Франция, а и в някои други страни, президентът и парламентарното мнозинство могат да бъдат безопасно обагрени в различен цвят. При комунизма деидеологизацията не е естетвено явление, а спасително мероприятие. При това предмет на вниманието не е така нареченото теоретично богатство - то е баласт, който се изхвърля най-напред, а огромната опръскана с кръв и престъпления номенклатурна общност. Пропукването на едностранното единство

неизбежно превръща партийните дейци от съидейници в съзаклятници, които виждат спасението си единствено в правилата на мафията, на първо място "омертата", т.е. мълчанието. Подобно на Имперската канцелария от април-май 1945г., над идеологическите крепости в комунистическите (бивши) страни на Източна Европа се вие мръсният пушек на изгорените книжа. Партийното имущество, слято отдавна заради удобство на потреблението с държавното, се раздържавява за собствена изгода между противниците на частната собственост със алчност, пред която би избледнял образът на балзаковия Гобсек. Дългогодишните членове на Политбюро в България Венелин Коцев и Огнян Дойнов стават веднага заможни стопански деятели, а Огнян Дойнов се врежда допълнително и на редовна служба при мултимилionера Робърт Максвел, като съветник, най-вероятно в отдела за търговски самоубийства. Този миг е върховен. Той съответства на "свалянето на маските" в представлението и показва, че в мнозинството от случаите политическата идейност е само средство за задоволяване на най-долните попъзновения при най-долните хора. Защо този подход е тъй успешен? Много просто - защото сред потърпевшите народи през време на тоталитаризма се е родило привидно безразличие, което е съчетание между търпимост и боязън. На лешоядите, разграбващи държавното имущество, помага обществената липса на устойчива нравствена опора, за да бъдат те обвинени, презрени и осъдени. Пълната продажност на чиновническата общност, допълнена с пълната порочност на средствата да широко осведомяване, завършва картината на разлома. Еднопартийните поддръжници са готови на всичко, само за да запазят личната си изгода. Неуспелите древноримски водачи се хвърлят върху

острието на меча си, Клеопатра поставя отровна змия в пазвата си, Петроний и Сенека си прерязват вените, Гьобелс и Химлер се отравят, японските ръководители през 1945 г. прибегват до харакири, а комунистите след пропадането на комунизма стават стопански дейци. Те напомнят донякъде за редица революционери от времето на Великата Френска революция, като Мюра, Ней, Фуркроа, Бертоле, които при Наполион стават графове и мршали, а Фуше (най-големият атеист!) и епископ! Дали в политическата библия един ден няма да се появи изразът:

"В началото бе Безсрамието" ?

Суматохата сред комунистическите партийни дейци е основателна. Макар и да не блестят с високо умственост, те не са все пак толкова глупави, че да не разбират *паразитното* си съществуване. Целото комунистическо управление се основава на послушанието, което отменя всяка трудова основа на житейския успех. Ценностите се подреждат по правилото на партийната стълба. Лъжата в идеологията лъсва най-вече сега, когато самата тя е вече уж отхвърлена, а стълбата, уредбите, свързани с нея, и най-важното - богатствата, остават. Именно за тях е битката на живот и смърт, а не за милите поробени поданици. Продад се веднъж на тоталитаризма, чиновникът е готов да се препродаде на всеки друг, това се вижда повсеместно, но най-очевидно е във вестникарството, защото умножаването на лицемерието там е най-високо. Подплашената номенклатура е готова дори да си скрои по мярка нарочна опозиция само и само нейното властване да отложи поне с малко печалния си край. В това зловещо хоро единствено опозицията не може да разбере, че се е вкопчила в мъртвец, когото тя единствена крепи изправен.

Лекомислено би било да се твърди, че краят на комунизма има божествено начало. И все пак, и все пак... Танковете със сърпа и чука прегазват Унгария и нейните борци за свобода през 1956г., след като през 1953г. потушават Немското въстание. Същото сполетява през 1968г. Чехословакия, която подобно на 1938г. по време на Судетската криза, е унижена да подпише сама своето собствено унищожаване. Тъй или иначе, това са отдавнашни християнски държави, горди, героични (като Полша), но ... преодолими. И тогава за пръв път съветската всепобеждаваща еднопартийност със своите политически комисари, със своята нахална пропаганда за "преимущества" на социализма и с изявленията за несравнимото си човеколюбие, захвапа Афганистан. Какво е Афганистан? - Древна държава, с древна, сиреч първична, представа за чест, една страна с неразвита промишленост, но и с неразвита готовност за робство, която червената лавина възнамерява да преодолее на две-на три, за да излезе наблизко до мечтания топъл океан. Тук на комунизма бива поднесена изненадата, която самият СССР поднесе през Втората световна война на Хитлер. Земята, въпреки твърдото си агрегатно състояние, завира. Един милион жертви! Една трета от населението напуска страната, афганците убиват нашественика с всичко каквото им попадне, без всякакви правила - от ракетите "Стингер" до зъбите, които прегризват гърлото на врага. Светът не познава такава упоритост. Завоевателите жертват куклите на конци по подобие на Улбрихт и Хусак (Кармал, Наджибула), но напразно. Осем години минават, през което време афганският Давид неизменно поваля съветския Голиат, докато го накара да напусне тази страна, натоварен с близо 14000 убити свои военнослужещи. На някои може би им изглежда пресилено, но ние сме

убедени, че в Афганистан именно се подаде слънцето на Свободата за поробените народи от Източна Европа, а и на перестройката в СССР. Ленин е прав: отстъплението е смърт за комунистическата власт. *Нейното демократизиране е невъзможно.* Тя не може да съществува свободно, защото безогледното насилие е нейната спойка. Тук се разкрива още една особеност на тоталитарната еднопартийност - тя се смята като еднопартийност завинаги, защото се оприличава на самата държава. Двойствеността на партийните и държавните длъжности се уравнирява чрез заемането им от едни и същи лица. През време на перестройката такъв е случаят с М.Горбачов.

Това двуцветно единство на партийното потисничество крие в себе си една заключителна "противопожарна" възможност. Макар тоталитаризмът да не борави с други определения за своето бъдеще освен такива като "вечен", все пак в редица държави се вижда, че той търпи поражения. За да избегне основателната и очаквана *физическа разправа*, членската маса на компартията решава да се саморазграничи *от себе си*. Наивност у гражданите не се намира, но въпреки това тя настървено се търси. Отведнъж обществено-политическият хищник, който десетилетия е творил лагери на смъртта, беззакония, *наказателна* психиатрия, терор и стопански престъпления, си сменя заглавието и ръководителите му заявяват:

"Демократичен социализъм не се строи, той е система от морални ценности... Тези ценности не се изграждат, а се възпитават."